

דבר תורה לפרשת כי תשא

מאת החייל הקדוש עמיחי רובין הי"ד

סיכום על פי שיעור של הרב עוזי חובב בשיחות הרצי"ה קוק זצ"ל

בספר בראשית אנחנו נפגשים עם שלושה אנשים קדושים להם קורא הרב "הביטו אל צור חוצבתם" - שלושת האבות, משם תמיד מתחילים. מאברהם יצחק ויעקב עוברים 12 שבטים, כולם קדושים וצדיקים. חשובים עד כדי כך שבפרשה הקודמת התורה אומרת שאהרון הכהן שם על ליבו את החושן שעליו נמצאים שמות 12 השבטים "לזיכרון לפני ה' תמיד", כך מסתיים הפס'. הרמב"ם כותב שחוץ מ12 השבטים היה כתוב שם גם 'שבטי יה' מפני שבשמות כל השבטים אין את האות ט', ולכן כתבו גם 'שבטי' בשביל האות ט'.

דרך האותיות שמרצדות היה הכהן מקבל תשובה. זהו יסוד חשוב - עמ"י יהיה מיליונים של אנשים ויקימו מדינה וצבא וכו', אבל בסוף כשיקום ביהמ"ק זה לא ישתנה ויהיה החושן ועליו יהיו שמות השבטים. ללמדך שתמיד צריך ללמוד מהאבות, כי ללא מידות אין ערך. וכמו שנראה, כי נתינת התורה יכולה לגרום גם למשברים וצריך את מידות האבות כדי לטפל בהם. אחרי המידות והאבות עוברים בספר שמות לעמ"י ולהשראת השכינה.

בפרשתנו, אומר הרצי"ה, יש פיצוץ. אנחנו יודעים שכל הפרשיות בנויות בזוגות - תרומה תצווה זה זוג, ויקהל פקודי זה זוג, ומן הראוי היה שבין הציווי לעשייה לא יהיה עיכוב, אבל נראה שיש עיכוב. בין שני הזוגות של הפרשות הללו יש את פרשתנו - פרשת 'כי תישא' שהיא יחידה. צריך להבין, האם זה עיכוב או לא עיכוב. מה זה מעשה העגל? מה קרה לעם ישראל "ביום חתונתו" - זה מתן תורה" - ביום החתונה, כשכל העם רואים את הקולות, איזו מדרגה עלינו - ומה קורה ?? נורא ואיום!

הרצי"ה הולך בשיטת הכוזרי - צריך זהירות. גם כשמדברים על חטא העגל צריך זהירות, החטא לא היה עבודה זרה ממש לפי ריה"ל ואור החיים הקדוש. אבל עדיין זה חמור - לעם שנאמר לו "ואתם הדבקים בה' אלוקיכם" דרך משה רבינו שמביא את התורה, והמשך הפס' שאומר "חיים כולכם היום". כלומר, הדבקות בה' מביאה חיים. למרות זאת, כאשר עמ"י שוכח לרגע את הדרך בה מתקרבים אל ה' והם לא יודעים איפה משה רבינו, הם לוקים בקוצר רוח. אומר הרצי"ה, יש פה בעיה והיא שחוסר סבלנות מייצר בעיות באמונה. זה כלל חשוב - קוצר רוח מייצר בעיות אמוניות. כך שלמי שאין זמן והוא לא מוכן להתאפק עד שמשה רבינו ירד - הוא יתבלבל באמונה. כשאתה קצר רוח ואתה רוצה שהדברים האלו יסתדרו מהר לפי הבנתך, אז תגיע לבלבולים באמונה, כי אמונה שייכת למרחב, לטווח ארוך, וכשאתה מסתכל קצר אתה נהיה לא מאמין מספיק. פעם אחת בהיסטוריה, פעם אחת ראינו את המחיר - שמי שלא סבלן לא מוצא את ה'. את ה' מוצאים לפי עמל, בתפילות. מי שרוצה למצוא את הקב"ה או התורה במהירות - מתחיל לייצר אלטרנטיבות. לכן דווקא "ואתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כולכם היום". אומר הקב"ה למשה "לך רד" יש פה חטא גדול, לא רק באותו רגע אלא חולשה שממשיכה עד היום הזה. כפי שכתב הרב באגרות, שלולא חטא העגל היו כל אוה"ע משלימות עם ישראל ודבקות בהם. אבל דווקא בגלל שהרסנו את הדבקות, הפגיעה תהיה לאורך זמן. כשאתה קצר רוח הוא יכול לייצר חולשות שייקח שנים לתקן אותן, אבל אוה"ע יודעות לזהות זמנים שבהם עמ"י לא דבק באלוקיו והן יודעות לנצל את זה.

ביום חתונתו, ביום הכי שמח שלו - עמ"י בלחץ, וזה נראה כאילו הוא מחפש עוד משהו חוץ מהכלה. לוקח שנים לתקן דבר כזה.

בתוך המשבר הזה יש עוד משבר - משה רבינו מגורש, מגורש מהשמיים. אומרת הגמ' בשבת: כשמשה רבינו בא לקבל את התורה המלאכים לא נותנים לו, הם אומרים שהיא לא לבני אדם, ומשה מנצחם ואומר שהיא לבני אדם. ופתאום אחרי שבמהלך הקודם קראנו בתורה "ומשה עלה אל האלוקים", אומר לו הקב"ה "לך רד" - זה לא המקום שלך. ממש עכשיו הוא ניצח את המלאכים וקיבל אישור לקבל את התורה, ולפתע בשנייה האחרונה אומר לו הקב"ה "לך רד כי שיחת עמך", עד

כדי כך שממש אומר לו "עמך אשר העלית מארץ מצרים". מה פירוש 'עמך'? הרי אתה הוצאת אותם! נכון, אומר הקב"ה, אבל אתה העלית אותם במשך חמישים יום להיות דביקים לה' ולא הצלחת במשימה. לכן אכלה אותם. ומוסיף הקב"ה ואומר למשה: צריך אומה אחרת מאמינה, לא קצרת רוח. אבל אז נזכרים בפסוק - "אלה תולדות השמיים והארץ בהבראם - אל תקרי בהבראם אלא באברהם". משה רבינו לא בלחץ כשאומרים לו "לך רד", הוא לא אומר: סבבה, אז תוליד עם חדש. אצל משה רבינו כל ירידה היא לצורך עלייה, משה לא מפחד מירידות. אם הקב"ה אומר לו "לך רד", סימן שצריך לרדת כדי לעלות יותר טוב. "לך רד" זה שיפור עמדה, "לך רד" זה תעלה יותר טוב. אצל משה זה מבחן - משה רבינו מגייס את החושן, את 12 השבטים הטהורים שנולדו מהאבות הקדושים, ושם אותם על לוח ליבו ואומר: כמו ששבי זקני הוא הוא אברהם אבינו - "אל תקרי בהבראם אלא באברהם", עומד ניצב ונלחם על סדום, על האומה הרשעה, ומצליח מהירידה הנוראה לבנות את אורו של משיח כפי שמזכיר הרצי"ה - יצא לוט וממנו עמון ומואב, ומהם רות ומרות דוד המלך. כמו אברהם אבינו שיודע שמירידות בונים עליות וכל פעם שהקב"ה אומר "לך רד" עולים יותר טוב, כך גם אני צריך לנהוג.

חמוש ביסודות האלה יוצא משה רבינו לקרב חייו, ואומר לקב"ה את הדברים הידועים "ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת". משה רבינו יודע שדרך ארץ קדמה לתורה, ודרך ארץ זה לאהוב את כל הבריות. מי שאין לו דרך ארץ - כלומר אהבת הבריות, אז חסרה לו אהבת התורה. מי שיכול מבחינתו להסתפק בחלק מהאומה, הוא לא מבין תורה מהי: (ישראל = יש שישים ריבוא אותיות לישראל). עמ"י הם אותיות התורה, ויתרת על ישראל - ויתרת על התורה.

משה עומד במבחן, ומתגלה שהוא אברהם אבינו 'משודרג', כי משה רבינו נכנס לפני ולפנים ואומר לקב"ה - "אם תישא חטאתם". 'אם' במובן של 'כאשר' - כשתשא את חטאתם - תבוא לדבר איתי. משה עומד על עמדתו - אני עם עמ"י! אם תשא חטאתם - אני עומד פה. זו מסירות נפש מוחלטת, את כל העולם הבא שלו הוא מוכן לשים בשביל עמ"י. זה פיצוץ חיובי, זה בא ללמד שדרך ארץ חייבת להיות קודמת לתורה. שעמ"י, ידיעתם והתכונות המיוחדות שלהם - זו הסיבה שבגללה קיבלנו תורה. אם אין אומה כה עדינה, ביישנית, רחמנית, גומלת חסדים - אין למי לתת תורה, זה לא רלוונטי. ובאמת, מיד אומר הקב"ה: "פסל לך שני לחות אבנים כראשונים". ממשיכים...

לכן, כבר בפרשת כי תשא, מיד אחרי חטא העגל חוזרים למצוות. מצוות שיש בהן התייחסות אפילו לדברים רחוקים, ששייכים לעניין של "כי תאווה נפשך לאכול בשר" שמופיע בדברים (פרק י"ב, פס' כ'). על אכילת בשר נכתב "חזון הצמחונות", אבל כדי להגיע לחזון צריך עכשיו לעבוד לאט. לעבוד לאט זה אומר שגם אם צריך לאכול בשר נעשה את זה בעדינות: בודקים את הסכין טוב טוב שלא יהיה חלילה סבל בשחיטה. מכסים את הדם כי זו נשמה ואנחנו מתביישים שכרגע אנחנו צריכים לאכול בשר. לא מבשלים גדי בחלב אמו, כי גדי זו חיה שרצחת וחלב זה חסד שעשית, לא מערבבים חסד ורצח ביחד. ויודעים שזה לוקח זמן עד שנגיע מחדש למצב שהמידות של האבות טבועות בנו, בלי לחץ ובלי עצבנות. כי מידות בלחץ זה חוסר אמונה. אנחנו צריכים שלוה, תורה צריכה שלוה.

באמצע הפרשה משה רבינו מבקש מהקב"ה בקשה מאוד מוזרה. אומר משה: "ובמה יודע אפוא כי מצאתי חן בעיניך אני ועמך, הלוא בלכתך עמנו ונפלינו... מכל העם אשר על פני האדמה". חז"ל במסכת ברכות אומרים: ביקש משה רבינו (ואם הוא מבקש זה כנראה דבר חשוב, כמעט לא מוצאים את משה מבקש), ומה הוא מבקש? אפליה, גזענות. אנחנו שונים מהעם אשר על פני האדמה, ומשה מבקש ודאות בולטת שאנחנו שונים. יהושע יגיד לאחר כמה שנים: "עלינו לשבח לאדון הכל... שלא שמנו כמשפחות האדמה". בקשתו של משה מתבצעת. מה ביקש משה? שלא תשרה שכינה אלא על ישראל. צריך לשים לב - אין לנו בעיה לעזור לאוה"ע, נעזור להם בכל מה שצריך. אבל יש הבדל בין לעזור לבין השראת שכינה. ומה אכפת למשה רבינו שתשרה שכינה על האומות? אומר משה - לגוף האדם יש לב אחד, וכשיש לב אחד אז הוא מזרים דם לכל הגוף. אם רבש"ע באמת מאמין באומה הזאת, למרות הנפילות ולמרות קוצר הרוח, ואם רבש"ע מאמין בי בתור השליח, אז אני מבקש בקשה - אנחנו הלב, ולא שום אומה אחרת. זה אומר שבזכות משה אנחנו מקבלים מחילה. לא רק שזרקו את משה ב"לך רד", הוא גם מעז ומגיע עם דרישות! אבל משה כבר יודע שכשירידים אז עולים, אבל הפעם זו עליה בלי ירידה עד שמציון תצא תורה. אי אפשר בלי לב, אמנם הוא פגיע אבל בלעדיו אין גוף. ואחרי שהקב"ה מבטיח את זה למשה, אז הוא עולה. לא בטוח שפרשת כי תשא הייתה בין תצווה לויקהל (מבחינת הזמן), אבל מבחינתנו חשוב מאוד שהיא תהיה שם, כי לפני שעושים בית משכן לה', משה רבינו ועומד ומברר למה ולמי עושים בית קבוע.

